

~ Методологија ~

ИСТРАЖИВАЊЕ О УПОТРЕБИ ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ПРЕДУЗЕЋИМА

ПРАВНИ ОСНОВ

Статистичка активност се спроводи на основу Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 85/03) и важећег Статистичког програма Републике Српске и годишњег Плана рада завода за статистику Републике Српске.

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај статистичке активности

Циљ ове статистичке активности јесте да се добију подаци о заступљености и коришћењу информационо-комуникационих технологија у Републици Српској од стране пословних субјеката. Подаци добијени овим истраживањем могу послужити као добра основа за планирање даљег развоја информационо-комуникационих технологија и представљају важан извор за спровођење политике у области информационог друштва у Републици Српској.

ИЗВЈЕШТАЈНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Извјештајне јединице су економски активна предузећа из статистичког пословног регистра.

ОБУХВАТ

Према методологији Евростата истраживањем су обухваћени пословни субјекти са 10 и више запослених, која припадају сљедећим дјелатностима према КД БиХ 2010 (NACE Rev.2): прерађивачка индустрија, грађевинарство, трговина на велико и мало, поправка моторних возила, саобраћај и складиштење, пословање некретнинама, стручне, научне и техничке дјелатности, производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом, дјелатности санације животне средине, пружање смјештаја, припрема и послуживање хране, хотелијерство и угоститељство, информације и комуникације, административне и помоћне услужне дјелатности; поправке рачунара.

МЕТОД И ПЕРИОДИКА ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Истраживање се спроводи једанпут годишње телефонским путем на репрезентативном узорку. Узорак је креиран као случајни, стратификован према величини и дјелатности предузећа. Референтни период за највећи број питања постављених предузећима је јануар текуће године, док

се поједина питања односе на претходну годину. Релевантна лица која треба да дају информације о употреби и развоју информационо-комуникационих технологија у предузећима су ИТ стручњаци или систем администратори запослени у предузећима. Код предузећа у којима нема запослених ИТ стручњака, информације дају спољна лица која раде на одржавању ИКТ инфраструктуре. У мањим предузећима потребне информације дају власници, односно директори предузећа, а на питања везана за е-трговину, одговоре дају лица запослена у рачуноводственим бироима.

ОБАВЕЗА ЗАШТИТЕ ПОВЈЕРЉИВИХ ПОДАТАКА

Повјерљивост података и заштита личних података загарантована је члановима 25. и 27. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) и Правилником о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику. Повјерљивост статистичких података осигурава се и Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“ бр.49/06).“ С тим у вези, податке прикупљене у статистичке сврхе, Завод не смије користити за друге намјене и објављивати као појединачне. Резултати истраживања објављују се у агрегираном облику и у потпуности је обезбијеђена тајност индивидуалних података.

ДЕФИНИЦИЈЕ

ADSL (*Asymmetric Digital Subscriber Line*) Асиметрична дигитална претплатничка линија: Широкопојасна дигитална трансмисиона технологија која користи постојећу телефонску линију и допушта истовремено слање података и комуникацију гласом.

Бит: Најмања јединица информације у рачунарству. Приказује се у бинарном приказу са 1 или 0, у логичком приказу са true или false. Низ од 8 бита је бајт.

Широкопојасни приступ интернету (*Broadband*): Начин повезивања на Интернет који омогућује велике брзине преноса података и представља комуникациони систем чији носилац (нпр. оптички кабл) преноси умножене податке истовремено док су појединачни подаци модулисани на посебним фреквенцијама.

Претраживач: Софтверско рјешење за претраживање по интернету. То је програм, апликација која се користи за учитавање интернет страница и других садржаја на Интернету. Најпознатији претраживачи су Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome итд.

Cloud computing системи представљају пружање различитих услуга путем Интернета. Ови ресурси укључују алате и апликације попут складиштења података, сервера, база података, умрежавања и софтвера. Термин се најчешће користи за описивање центара података доступних многим корисницима путем Интернета.

Dial-up модемска конекција: Тип интернет конекције гдје се повезивање на мрежу остварује помоћу телефонске линије.

Дигитални производи или услуге: Роба или услуге које могу да се наруче и испоруче путем компјутера, тј. интернета (нпр. музика, филмови, видео игрице).

Преузимање (*Download*): Процес копирања докумената на кориснички компјутер са неког другог компјутера или компјутера у оквиру интернет сервиса.

Дигитална претплатничка линија DSL (*Digital Subscriber Line*): Врста брзе широкопојасне интернет конекције помоћу стандардних телефонских параца.

Електронска трговина: Куповина или продаја добара или услуга путем интернета.

Електронска пошта: Електронски пренос поруке, укључујући текст и прилоге (*attachment*), с једног рачунара на други рачунар, путем интернета.

GPRS (General Packet Radio Service): Протокол који бежичним путем обезбјеђује пренос путем GSM мреже.

3G мрежа је трећа генерација мобилне телефоније омогућава пренос текста, звука, слике телевизије, брзине до 14Mb/s.

Информациона технологија (ИТ): Технологија која користи рачунаре за прикупљање, обраду, чување, заштиту и пренос информација. У савременим условима су обично рачунари повезани у мрежу и тада је ријеч о **информационо-комуникационој технологији** (engl. Information and Communications Technology - ICT).

Интернет: Глобални електронски комуникациони систем сачињен од великог броја међусобно повезаних рачунарских мрежа и уређаја, који размењују податке користећи заједнички скуп комуникационих протокола.

Network: Група рачунара и других јединица који су повезани и омогућена им је међусобна интеракција. Највећа мрежа је интернет, скуп свих свјетских мрежа.

Рачунар или компјутер (енгл. *computer*, од лат. *computare*: сабирати, рачунати): Сложен уређај који се састоји од хардвера (*hardware*) физичких делова рачунара, опипљивих, видљивих делова и програма (*software*) тј. програмске подршке: скупа наредби "разумљивих" рачунару које покрећу његов рад; упутстава опипљивим деловима, наредби шта да раде. Рачунари обухватају персоналне рачунаре (PC), преносне рачунаре (*laptop*), таблете и остале преносне уређаје (осим паметних телефона).

Вирус је рачунарски програм чије покретање и читавање изазива оштећење или брисање података на рачунару.

WiFi је бежична мрежа гдје се подаци између два или више уређаја преносе помоћу радио фреквенција и одговарајућих антена.

ОБРАДА ПОДАТАКА

Контрола и обрада статистичког материјала након интервјуисања је организована у централи Републичког завода за статистику Републике Српске.

Приликом анкетаирања телефонским путем, подаци се директно уносе у ИСТ апликацију. У апликацију за унос анкетних података уграђене су контроле које указују да се у базу уносе рачунски и логички неисправни подаци.

Подаци прикупљени од извјештајних јединица, које су укључене у ову статистичку активност, представљају основу за процјену података за цијелу популацију кроз поступак прондерисања података. Иницијални пондери су израчунати као реципрочна вриједност вјероватноће избора јединица унутар стратума. Након тога је извршена њихова корекција, узимајући у обзир пропорцију неодговора по стратуму. Агрегирањем пондерисаних података на доменима од интереса, израчунавају се оцјене непознатих параметара популације.

Након формирања базе података ради се анализа, табелирање и објављивање података.

УСАГЛАШЕНОСТ СА МЕЂУНАРОДНИМ ПРЕПОРУКАМА И СТАНДАРДИМА

Истраживање о употреби информационо-комуникационих технологија у предузећима у потпуности је усклађено са методологијом Евростата (Регулативе Европског Парламента и Савјета бр. 808/2004 и бр.1006/2009, те одговарајуће регулативе Комисије (ЕУ) која је релевантна за период реализације истраживања.

ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОВОЂЕЊА СТАТИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ

ОРГАНИ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ АКТИВНОСТИ

У складу са Статистичким програмом Републике Српске, припрему, организацију и спровођење истраживања, као и обраду прикупљених података, врши Републички завод за статистику Републике Српске.

ОБАВЕЗА ДАВАЊА ПОДАТАКА

Обавеза давања података Заводу заснива се на члану 8. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03).

ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Прикупљање података телефонским путем праћено путем рачунара обавља се током марта/априла текуће године.

ИНСТРУМЕНТАРИЈУМ

За спровођење истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у предузећима утврђени су следећи методолошки инструменти:

- Списак предузећа изабраних у узорак,
- Упитник – ИКТ-П,
- Методолошко упутство.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Подаци о употреби информационо-комуникационих технологија у предузећима публикују се за ниво Републике Српске у облику годишњег саопштења на службеној веб страници Завода www.rzs.rs.ba. Тумачење публикованих података у искључивој је надлежности Републичког завода за статистику Републике Српске.

Припремила:

Александра Ђонлага

Посљедње ажурирање:

13.10.2021.